

Rapport Openheitslova

Leverandører og forretningspartnarer

Styrehandsama og godkjent: 14.06.2024

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Innhold

1.	Innleiing.....	3
2.	Openheitslova	3
3.	Voss Sparebank si handtering av Openheitslova	4
3.1	Eigenvurdering og organisering	4
3.2	Risiko- og fokusområde.....	4
3.3	Grundig analyse	4
3.4	Vidare oppfølging og tiltak.....	5
4.	Aktsemdvurdering Voss Sparebank.....	6
4.1	Status per utgangen 2023	6

1. Innleiing

Openheitslova¹ trådde i kraft 1. juli 2022. Den pålegg verksemder å utføra aktsemdvurderingar for å kunne stansa, førebyggja og avgrensa negative konsekvensar for grunnleggjande menneskerettar og sømelege arbeidsforhold. Dette verkar inn på både eigen organisasjon og på verksemda sine leverandørar og forretningspartnarar.

Denne rapporten viser status for Voss Sparebank per utgangen av 2023, for dei leverandørane og forretningspartnarane banken har hatt i løpet av 2023. Rapporten er styrehandsama på styremøte 14. juni 2024, og publisert på banken sine heimesider.

2. Openheitslova

Openheitslova skal fremje verksemder si respekt for grunnleggjande menneskerettigheter og sømelege arbeidsforhold, òg sikre at allmennheita får tilgang på informasjon.

Verksemder som er omfatta av lova må gjennomføra aktsemdsvurdering. Dette tilseier ein prosess der verksemda kartlegg, førebygg og gjer greie for korleis faktiske og potensielle negative konsekvensar skal handterast. Med negative konsekvensar er det meint sannsynet for negativ påverknad på nemnde forhold.

Aktsemdvurderinga skal gjennomførast regelmessig, basert på ei risikobasert tilnærming, med utgangspunkt i verksemda sin størrelse, art, kontekst, grad av alvor og sannsynet for negative konsekvensar på grunnleggjande menneskerettar og sømelege arbeidsforhold.

Verksemder må vidare offentleggjera ei utgreiing, enten på eigne nettsider eller som ein del av utgreiinga om samfunnsansvar etter rekneskapslova. Krav til utgreiinga er gjengjeve under og er henta frå Openheitslova § 5:

- a) *«en generell beskrivelse av virksomhetens organisering, driftsområde, retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold*
- b) *opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomheten har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger*
- c) *opplysninger om tiltak som virksomheten har iverksatt eller planlegger å iverksette for å stanse faktiske negative konsekvenser eller begrense vesentlig risiko for negative konsekvenser, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene».*

Vidare pålegg lova verksemder informasjonsplikt. Det vil seie at alle kan, ved skriftleg førespurnad, krevja å få informasjon om korleis verksemder handterer dei faktiske og potensielle negative konsekvensane som er vurdert i aktsemdvurderingane.

¹ Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-99>.

3. Voss Sparebank si handtering av Openheitslova

3.1 Eigenvurdering og organisering

Voss Sparebank er ein liten organisasjon. Per utgangen av 2023 hadde banken 25 tilsette. Banken har utarbeida etiske retningslinjer som årleg vert godkjent av styret, og deretter sendt ut til alle tilsette for signering. Dei etiske retningslinjene skal syta for at banken si drift er ærleg og tillitsvekkjande og i tråd med dei lover, forskrifter og normer som elles gjeld i samfunnet. Risikoen for potensielle negative konsekvensar eller brot på grunnleggjande menneskerettar eller sømelege arbeidsforhold i Voss Sparebank er vurdert som låg.

Det er vidare utarbeida rutine knytt til korleis banken handterer Openheitslova. Hovudelementa i rutinen er gjengjeve i punkta 3.2 til 3.4. Når det gjeld organisering, er det adm. banksjef som har det overordna ansvaret knytt til Openheitslova. Adm. banksjef skal i tillegg svara ut eventuelle førespurnader som banken mottek.

3.2 Risiko- og fokusområde

Som utgangspunkt for aktsemdvurderingane har Voss Sparebank lagt til grunn erfaring og eksisterande kunnskap knytt til kvar einiskild leverandørar og forretningspartnarar. Vidare er det lagt til grunn erfaring og kunnskap knytt til bransje- og produktrisiko, samt risiko knytt til dei geografiske tilhøva der aktøren har lokalisert si verksemd.

FN definerer menneskerettar som «*grunnleggjande rettigheter alle har, uavhengig av kjønn, alder, religion, legning, nasjonalitet eller kor i verden dei bor*»². Voss Sparebank har i sitt arbeid definert fylgjande risiko- og fokusområde som dei mest vesentlege innanfor grunnleggjande menneskerettar:

- Sosial sikkerheit
- Ingen barnarbeid
- Ingen tvangsarbeid
- Likestilling mellom kjønn

Når det gjeld sømelege arbeidsforhold har Voss Sparebank definert fylgjande risiko- og fokusområde som dei mest vesentlege:

- Rettferdig løn (minsteløn)
- Ingen diskriminering
- Trygge arbeidsforhold (HMS)
- Fornuftige avgrensingar i arbeidstid
- Rett til å organisere seg
- Moglegheter for fagleg og personleg utvikling

3.3 Grundig analyse

Voss Sparebank skal årleg ta stilling til alle eksisterande og nye leverandørar og forretningspartnarar. Dette skal gjennomførast som ei risikobasert tilnærming. Grad av aktsemdvurdering er i fyrste omgang avhengig av leverandøren eller forretningspartnaren sitt årlege fakturabeløp, jamfør figur 1. Banken har valt å skilje på beløp då påverknadskrafta er antatt å vera større for aktørar med store leveransar enn for aktørar med

² <https://www.fn.no/tema/menneskerettigheter/menneskerettigheter>

små leveransar. Dersom det er kjende faktorar som tilseier at ein leverandør eller forretningspartnarar skal undersøkast nærare enn det samla fakturabeløp tilseier, skal aktsemdvurdering likevel gjennomførast.

Som figur 1 viser, skal det gjennomførast ei aktsemdvurdering for alle leverandørar og forretningspartnarar i kategori A og B. For kategori C gjeld dette berre dersom forholda tilseier det. I tillegg skal det gjennomførast spørjeundersøking og hentast inn eigenerklæring for leverandørar og forretningspartnarar i kategori A, med mindre det er forhold som tilseier at dette ikkje er naudsynt. Banken har stilt krav til at minimum 10 aktørar skal liggja til kategori A. Dvs. at dersom færre enn 10 tilfredsstillar beløpskravet, er det dei 10 største leverandørane/ forretningspartnarane som skal leggjast i kategori A.

Figur 1: Oversikt over Voss Sparebank si aktsemdvurdering av leverandørar og forretningspartnarar.

<p>Kategori A: Årleg leveranse over 0,5 MNOK (*)</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Leverandør eller forretningspartnarar av ein slik størrelse at aktsemdvurdering skal gjennomførast i form av: •Kvalitativ undersøking basert på kunnskap og erfaring med aktøren, bransje- og produktrisiko og risiko knytt til geografiske forhold. •Spørreundersøkelse og innhenting av eigenerklæring, med mindre det er forholdsom tilseier at dette ikkje er naudsynt.
<p>Kategori B: Årleg leveranse mellom 0,1 og 0,5 MNOK</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Leverandør eller forretningspartnar av ein slik størrelse at aktsemdvurdering skal gjennomførast som ei kvalitativ undersøking basert på kunnskap og erfaring med aktøren, bransje- og produktrisiko og risiko knytt til geografiske forhold. •Spørreundersøkelse og innhenting av eigenerklæring skal berre gjennomførast dersom den kvalitative undersøkinga avdekkar konkrete risikomoment.
<p>Kategori C: Årleg leveranse under 0,1 MNOK</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Leverandør eller forretningspartnar av ein slik størrelse at den i utgangspunktet blir kategorisert med låg risiko. •Dersom det er forhold som tilseier at risiko er tilstades skal kvalitativ undersøkelse gjennomførast. Det same gjeld spørreundersøkelse og innhenting av eigenerklæring, dersom risikoen tilseier det.

(*) Kategori A skal minimum bestå av 10 leverandørar/forretningspartnarar. Dvs. at dersom færre enn 10 tilfredsstillar beløpskravet, er det dei 10 største aktørane som skal leggjast i kategori A, uavhengig av samla årleg fakturabeløp.

3.4 Vidare oppfølging og tiltak

Dersom Voss Sparebank, gjennom analysen i avsnitt 3.3, konkluderer med at ein leverandør eller forretningspartnar utgjer vesentleg risiko for potensielle negative konsekvensar eller brot på grunnleggjande menneskerettar eller sømelege arbeidsforhold, skal aktøren fyljast tett opp. Leverandøren eller forretningspartnaren skal kontaktast og forholda skal undersøkast nærare. Vidare skal tiltak settast i verk med tanke på å retta opp, redusera eller eliminere den risikoen som er avdekket.

Dersom risikoen ikkje vert redusert til akseptabelt nivå, vil siste konsekvens vera at Voss Sparebank vil avslutta kundeforholdet med den aktuelle aktøren.

4. Aktsemdvurdering Voss Sparebank

4.1 Status per utgangen 2023

Voss Sparebank har gjennomgått alle leverandører og forretningspartnere banken har hatt i løpet av 2023. Disse er gruppert ut fra klassifiseringa i figur 1. Det er deretter gjennomført ei aktsemdvurdering av aktørane i kategori A og B. Vidare er det vurdert om det er leverandører og forretningspartnere i kategori C som skal flyttast opp grunna sannsyn for auka risiko. Til sist er det vurdert om det er enkelte kundar i kategori A som skal undersøkjast nærare i form av spørjeundersøking med eigenerklæring.

Til grunn for aktsemdvurderinga ligg ei vurdering av fyljande forhold:

- Eksisterande kunnskap og erfaring om aktøren
- Eksisterande kunnskap og erfaring knytt til bransje- og produktrisiko
- Eksisterande kunnskap og erfaring knytt til geografiske forhold

Tabell 1 viser oversikt over samla innkjøpsvolum og antall leverandører og forretningspartnere i Voss Sparebank i løpet av 2023. Aktører banken har gitt gåver eller sponsa på andre måtar ikkje er medrekna.

Tabell 1: Oversikt over Voss Sparebank sitt innkjøpsvolum og antall leverandører/forretningspartnere i 2023

Innkjøp og leverandører/forretningspartnere	Innkjøp i prosent	Antall aktører
Samla innkjøp 2023	100	211 stk. (100 %)
Leverandører aktsemdvurdert i kategori A	80	15 stk. (7 %)
Leverandører aktsemdvurdert i kategori B	16	38 stk. (18 %)
Leverandører aktsemdvurdert i kategori C	5	158 stk. (75 %)

Som det framgår av tabell 1 står leverandørane definert i kategori A og B for 96 prosent av innkjøpsvolumet og 25 prosent av leverandørmassen i 2023. Storparten av Voss Sparebank sitt innkjøpsvolum er knytt til leverandører og forretningspartnere med forretningsområde innan IT, banksystem, forsikring, energi, i tillegg til statleg og offentleg forvaltning. I hovudsak er det snakk om norske aktører, men nokre er globale selskap med aktivitet andre stadar i verden.

Voss Sparebank har p.t. ikkje avdekka forhold som tilseier vesentleg risiko for potensielle negative konsekvensar eller brot på grunnleggjande menneskerettar eller sømelege arbeidsforhold. Banken har hatt dialog med nokre av dei største leverandørane med openheitslova som tema. Det er, hjå desse eller dei andre leverandørane i kategori A og B, ikkje gjort funn av forhold som tilseier at det er naudsynt å gjera nærare vurdering av enkelte aktører i form av spørjeundersøking med eigenerklæring.

Leverandørane på nivå C er gjennomgått, og det er ikkje gjort funn som tilseier at det er naudsynt å gjennomføra aktsemdvurdering på desse.